

**INVENTARISEREND VELDONDERZOEK  
ARCHEOLOGIE KONINGIN  
WILHELMINASTRAAT EN KONINGIN  
JULIANAPLEIN, HEDEL, MAASDRIEL**

HOPPE BOUW- EN ONTWIKKELING BV

6 januari 2011  
B01055/BD0/009/000076/001



# Rapportage

## 1.1

### AANLEIDING EN DOEL ONDERZOEK

In het plangebied zullen woningen worden gebouwd. Dit gaat gepaard met bodemversturende activiteiten. Eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen verstoord worden. Daarom zal archeologisch onderzoek moeten worden uitgevoerd. Dit onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO-verkennende fase). Het bureauonderzoek heeft tot doel aan de hand van bestaande bronnen informatie te verwerven over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied en resulteert in een gespecificeerd verwachtingsmodel. Het inventariserende veldonderzoek beoogt deze gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. De conclusies van het IVO zijn richtinggevend voor eventueel vervolgonderzoek. Contactpersoon van de opdrachtgever (Hoppe Bouw- en Ontwikkeling BV) is de heer Roozen. Contactpersoon bij ARCADIS is W.A. Ytsma.

## 1.2

### AFBAKENING PLAN- EN ONDERZOEKSGEBIED

Het plangebied, een gebied van circa 1 ha in omvang, ligt ten oosten van de Koningin Wilhelminastraat, ten westen van de Oude Rijksweg en ten noorden van het Koningin Julianaplein. Voor een beter begrip van de archeologische potentie van het plangebied is een groter gebied bestudeerd. Dit gebied, hier aangeduid als studiegebied, omvat een zone van ongeveer 1 km rondom het plangebied.

De objectgegevens en RD-coördinaten van het plangebied zijn weergegeven in tabel 1.1 en 1.2. Het plan- en studiegebied en haar directe omgeving is weergegeven in afbeelding 1.2.

Tabel 1.1

Objectgegevens

Objectgegevens plangebied	
ARCADIS projectnummer	B02042.100047
Projectnaam	Inventariserend Veldonderzoek archeologie Wilhelminastraat en Koningin Julianaplein Hedel, Maasdriel
Plaats	Hedel
Gemeente	Maasdriel
Provincie	Noord-Brabant
Kaartblad	45A
Oppervlakte	Circa 10000 m <sup>2</sup>
Onderzoeksmelding	31020 / 44632
Onderzoeksafmelding	24390 / 34315
Bevoegd gezag	Gemeente Maasdriel
Archeoregio	13. Utrechts – Gelders Rivierengebied
Beheerder en plaats documentatie	ARCADIS, vestiging Assen

Tabel 1.2

RD-coördinaten van de onderzoekslocatie.

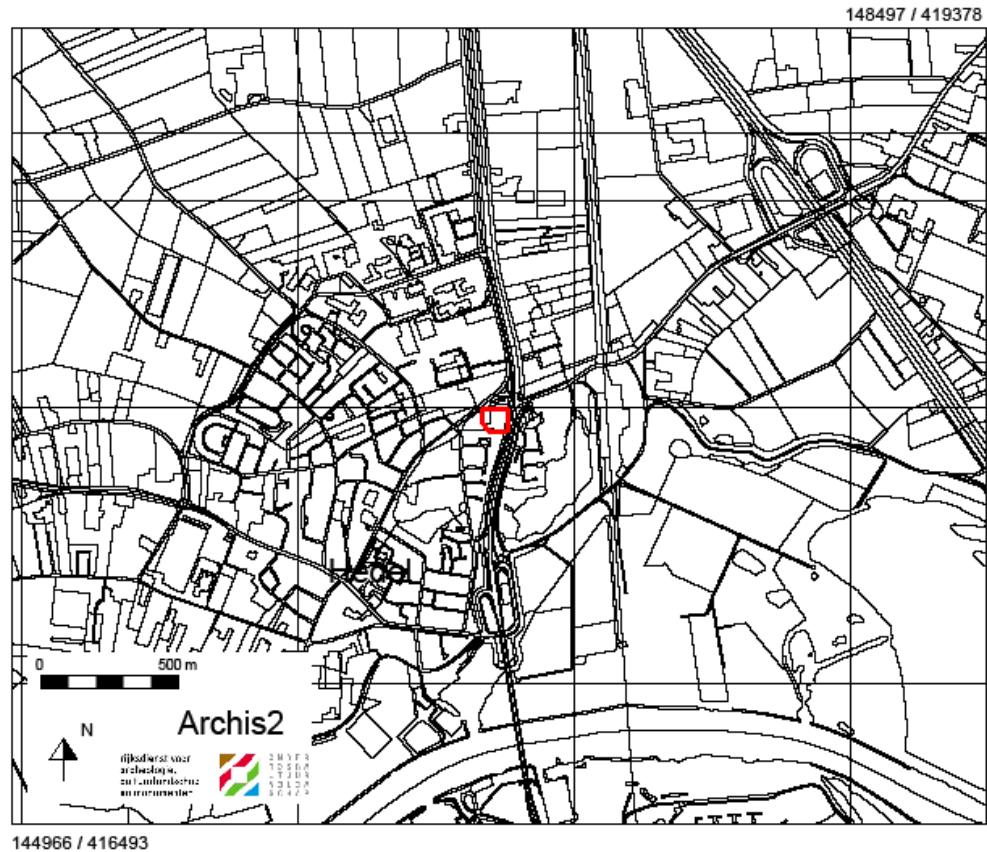
Locatie	X coördinaat	Y coördinaat
Noordoosthoek	221784	566276
Noordwesthoek	221667	566267
Zuidoosthoek	221789	566209

HEDEL, MAASDRIEL

Zuidwesthoek

221662

566218

**Afbeelding 1.1**Ligging van het plangebied  
(rood).**Plangebied****1.3****BUREAUONDERZOEK****1.3.1****GEOMORFOLOGIE EN BODEM**

Het plangebied is door de aanwezige bebouwing niet geomorfologisch en bodemkundige gekarteerd. Door extrapolatie van omliggende gebieden is het waarschijnlijk dat het plangebied is gelegen op een rivieroeverwal (3K25) en qua bodem bestaat uit overslaggronden (AO).

Het plangebied ligt in de stroomgordel Velddriel. De sedimentatie in deze gordel begon na 3090 +/- 40 BP (circa 1140 v. Chr.) en eindigde 1760 +/- 50 BP (190 n. Chr.). Tijdens de Romeinse tijd bevatte de stroomgordel nog steeds water<sup>1</sup>.

**1.3.2****BEKENDE EN VERWACHTE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN**

Op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting op het aantreffen van archeologische waarden (trefkans).

<sup>1</sup> Berendsen & Stouthamer 2001

**HEDEL, MAASDRIEL**

In het plangebied zijn geen AMK-terreinen gelegen. In het studiegebied zijn drie AMK-terreinen aanwezig. Het gaat om een terrein van zeer hoge archeologische waarde, het voormalige kasteelterrein van Hedel (AMK-monument nr. 3994), een terrein van hoge archeologische waarde, een oude woongrond met aardewerk uit de Romeinse tijd en middeleeuwen (AMK-monument nr. 4219) en een terrein van archeologische waarde, een oude woongrond gelegen op een stroomrug uit de middeleeuwen (AMK-monument nr. 4218).

Binnen het plangebied zijn geen archeologische waarnemingen geregistreerd in Archis II (zie bijlage 3). Binnen het studiegebied bevinden zich 15 waarnemingen (bijlage 3). Dit zijn archeologische waarden uit de ijzertijd, Romeinse tijd en de middeleeuwen. Het betreft onder andere een viertal waarnemingen die zijn gerelateerd aan het laatmiddeleeuwse kasteel van Hedel. Daarnaast zijn een drietal woongronden met resten van onder andere aardewerk uit de late middeleeuwen en een woongrond uit de ijzertijd / Romeinse tijd. Daarnaast is de laatmiddeleeuwse kerk in Archis II opgenomen en een huisterp uit de 16<sup>e</sup> / 18<sup>e</sup> eeuw gelegen op een stroomrug.

**1.3.3****HISTORIE**

Hedel wordt voor het eerst in een schriftelijke bron genoemd in 815/816 ('Hatalle' en 'Hedilla'). 'He/ee' of 'Ha/aa' is een aanduiding voor water. Het tweede deel van de plaatsnaam 'lo' verwijst naar loofbos op een oeverwal. In Hedel bevinden zich de resten van kasteel Hedel. Dit kasteel gebouwd in het begin van de 14<sup>e</sup> eeuw werd in 1794 door de Fransen verwoest. In 1802 kocht de katholieke gemeenschap van Hedel de resten op en sloopte het gehele kasteel. Alleen de Neerhuizinge (voorburcht) bleef overeind. In de Tweede Wereldoorlog werd ook dit gebouw verwoest. In 1981/82 werd er archeologisch onderzoek verricht en werd het kasteel geconsolideerd en gedeeltelijk opgebouwd zodat de fundamenteën en de plattegrond van het kasteel weer zichtbaar zijn.

In de Grote Historische Atlas van Zuid-Nederland (1838-1857) staat het plangebied aangegeven als bouwland

**1.4****VERWACHTINGSMODEL**

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat archeologische resten tot aan de late middeleeuwen vooral op de hogere delen van het landschap zijn aan te treffen.

De mogelijke ligging van het plangebied op een relatief hoger gelegen rivieroeverwal, die vanaf 1100 v. Chr. bewoonbaar was, maakt het een goede vestigingsplaats. Archeologische sporen uit met name de ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd kunnen in het plangebied worden verwacht. Maar ook sporen uit andere periodes kunnen in de bodem aanwezig zijn. Deze sporen kunnen bestaan uit huisplattegronden en andere daarmee samenhangende bewoningssporen.

**1.5****VELDONDERZOEK****1.5.1****OPZET**

In een verkennend booronderzoek wordt onderzocht in welke mate de lagen waarin archeologische waarden worden verwacht intact zijn. Bovendien kunnen archeologische indicatoren, zoals bijvoorbeeld houtskool en aardewerk worden opgespoord. Conform het plan van aanpak (6 boringen per ha met een minimum van 6 per plangebied) zijn zeven

## HEDEL, MAASDRIEL

grondboringen uitgevoerd met een boor met een boordiameter van 7 cm en een guts met een doorsnede van 3 cm voor de diepere lagen. De boringen zijn voor zover de dichte begroeiing het toeliet gelijkmatig over het plangebied geplaatst (zie bijlage 4).

## 1.5.2

### RESULTATEN

De boorstaten zijn weergegeven in bijlage 3 en de boorgridkaart in bijlage 4. Archeologische indicatoren zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen. De bodemopbouw in het plangebied is redelijk eenduidig. Er is een bouwvoor van circa 40 cm dik bestaande uit zwak tot sterk zandige, zwak humeuze grijsbruine klei met in sommige boringen baksteen. Onder deze laag zit een zwak siltige, zwak roesthoudende grijze kleilaag met sesquioxiden (Cs-horizont). Op een diepte van circa 60 cm –mv. zit een kleilaag met dezelfde samenstelling als de bovenliggende laag maar dan met gley. Deze roestvlekken zijn gevormd onder reducerende en oxiderende omstandigheden als gevolg van een fluctuerende grondwaterstand (Cg-horizont). Dan volgt de C-horizont op een diepte van circa 180 cm –mv. met zwak siltige grijze en soms grijsblauwe klei als gevolg van reducerende omstandigheden (onder het grondwater) is ontstaan. De bodem in boringen 1, 5 en 7 is tot een diepte van circa 85 cm –mv. gevlekt en verstoord.

## 1.6

### CONCLUSIES

Afgezien van boringen 1 en 7 is de bodem in het plangebied intact. Het plangebied ligt op een oeverwal bestaande uit verschillende kleilagen. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. De behoudenswaardigheid van het plangebied is derhalve laag.

## 1.7

### AANBEVELINGEN

Op basis van bovenstaande conclusies wordt aanbevolen geen nader onderzoek uit te voeren en het plangebied vrij te geven.

De implementatie van deze aanbevelingen is afhankelijk van het oordeel van het Bevoegd Gezag van de gemeente Maasdriel.

Wanneer onverhoeds toch archeologische waarden worden aangetroffen tijdens grondwerkzaamheden dan dient dit direct te worden gemeld aan het Bevoegd Gezag van de gemeente Maasdriel.

## Bronnen

### Kaartmateriaal:

- § Grote Historische Atlas van Nederland. 1990. Deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857. Wolters-Noordhof Atlasproducties

### Archeologische kaarten en databestanden:

- § Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), Amersfoort, 2008.
- § Archeologisch Informatie Systeem II (Archis II), Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), Amersfoort, 2005.
- § Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden 3<sup>e</sup> generatie (IKAW), Rijksdienst voor Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

### Overige bronnen

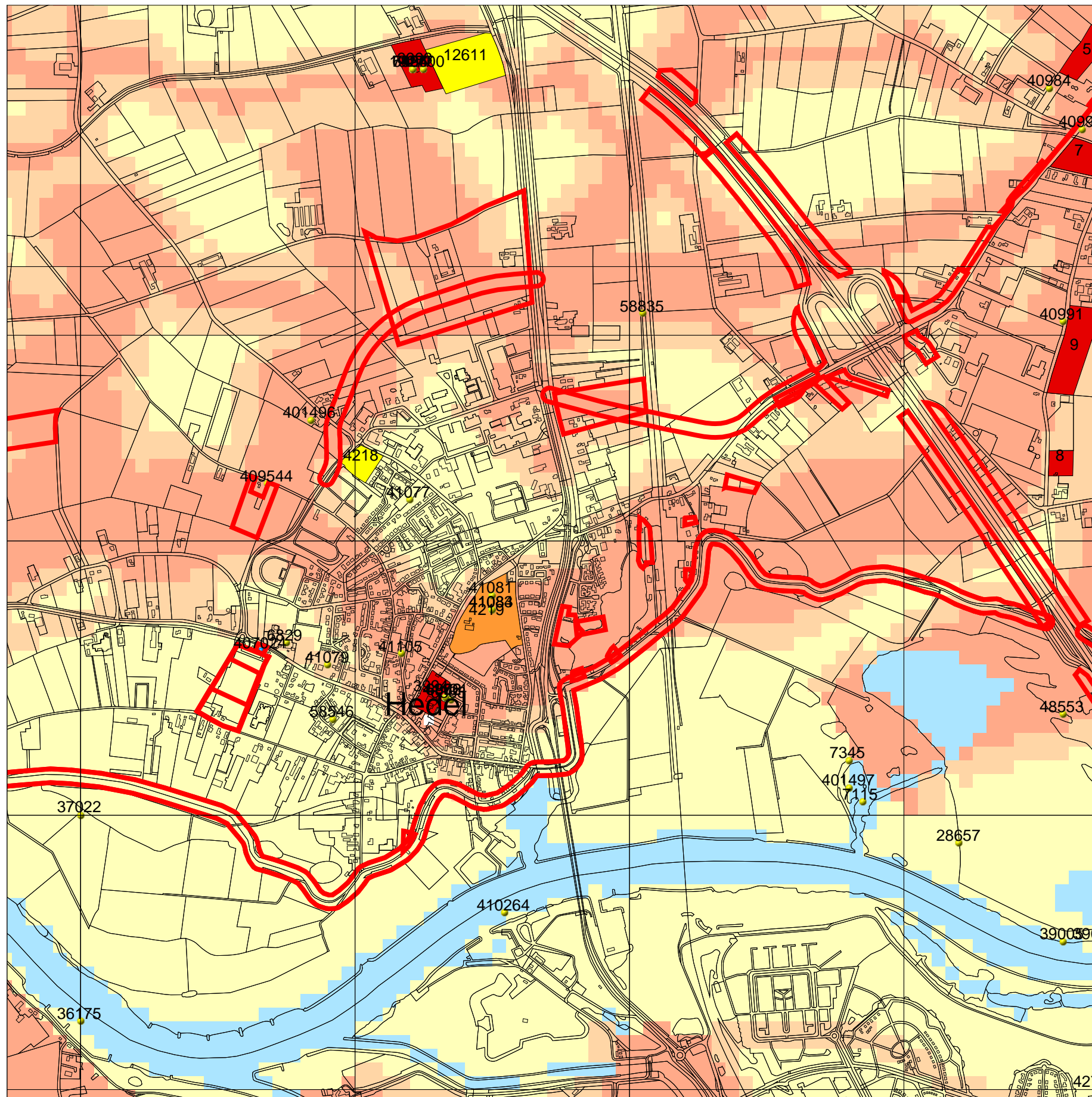
- § Archeologisch Basis Register (ABR), Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort 1992.
- § Berendsen J.A. & E. Stouthamer. Paleogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands. Koninklijke Van Gorcum, Assen 2001
- § Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1, Centraal College van Deskundigen Archeologische Kwaliteit, 2006.
- § Veldhandleiding Archeologie, Archeologische leidraad 1, College voor de Archeologische Kwaliteit, Zoetermeer 2002.
- § Tol, A., et. al. Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. RAAP-rapport 1000, 2004

## BIJLAGE 2

Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), AMK-terreinen, waarnemingen, vondsmeldingen en onderzoeksmeldingen.






















148719 / 419953



144732 / 415967

### Legenda

-  GRID\_1KM
-  ONDERZOEKSMELDINGEN
-  WAARNEMINGEN
-  VONDSMELDINGEN
-  HUIZEN
- MONUMENTEN**
-  archeologische betekenis
-  archeologische waarde
-  hoge archeologische waarde
-  zeer hoge archeologische waarde
-  zeer hoge arch waarde, beschermd
-  TOP10 ((c)TDN)
-  PLAATSNAMEN
-  PROVINCIES
- IKAW**
-  zeer lage trefkans
-  lage trefkans
-  middelhoge trefkans
-  hoge trefkans
-  lage trefkans (water)
-  middelhoge trefkans (water)
-  hoge trefkans (water)
-  water
-  niet gekarteerd



Archis2

rijksdienst voor  
archeologie,  
cultuurlandschap  
en monumenten

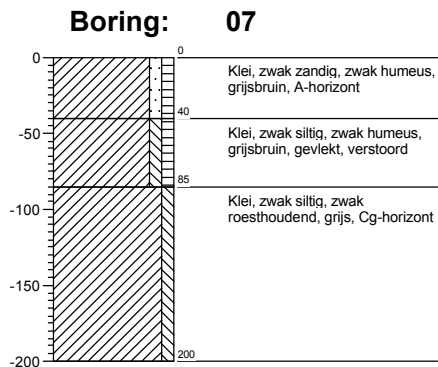
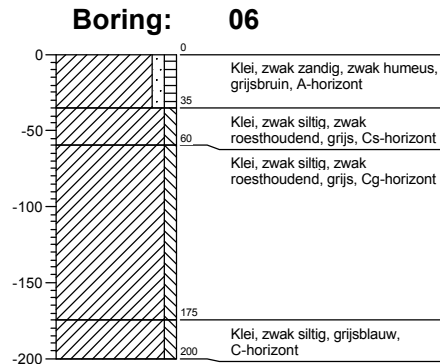
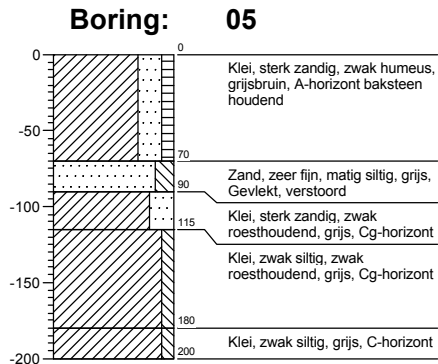
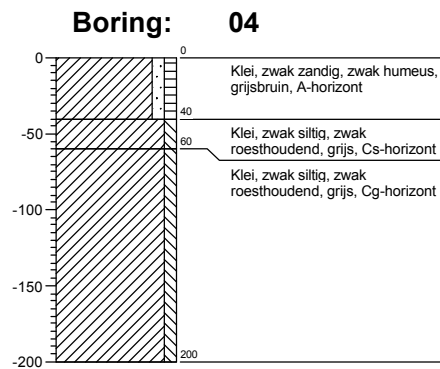
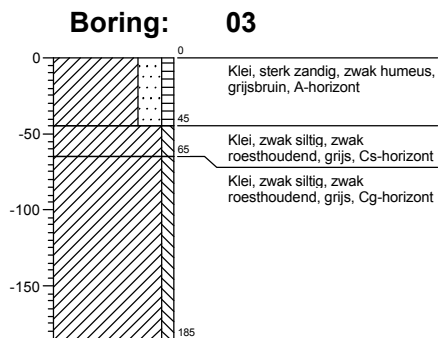
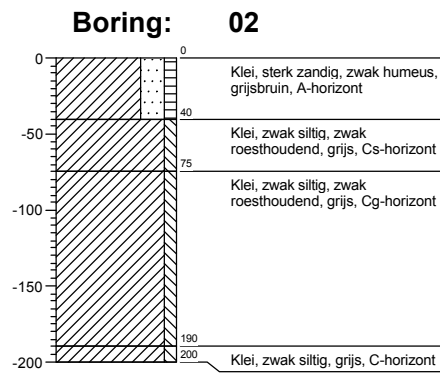
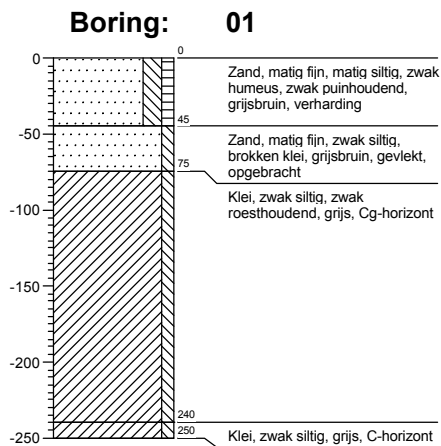


ONDER  
ONSSGM  
LTUUR  
N313M  
SCHAP



## BIJLAGE 3

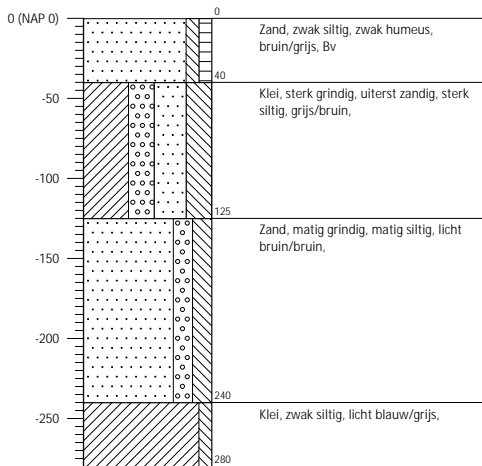
### Boorstaten



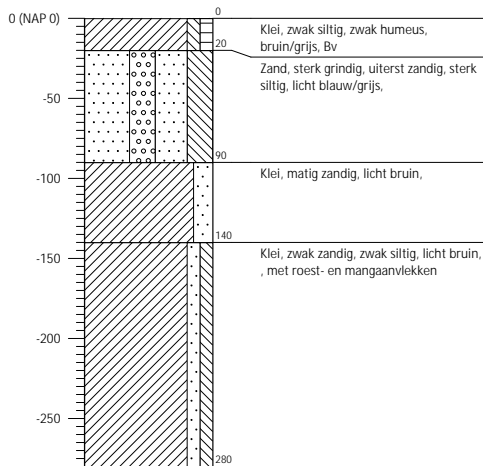
# Hedel

## Boorstaten

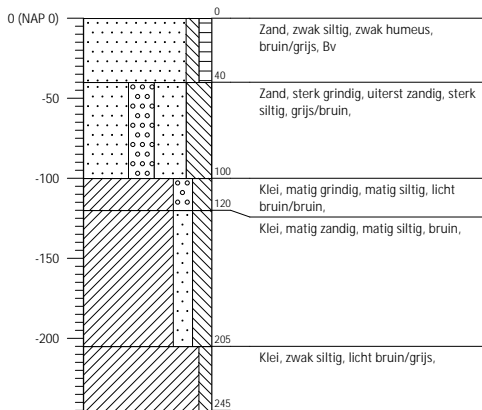
Boring: 101 (146730,417910)  
Opnamedatum: 15-12-2010



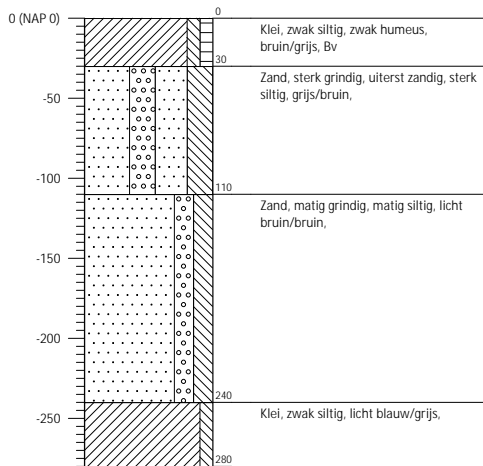
Boring: 102 (146730,417905)  
Opnamedatum: 15-12-2010



Boring: 103 (146718,417916)  
Opnamedatum: 15-12-2010



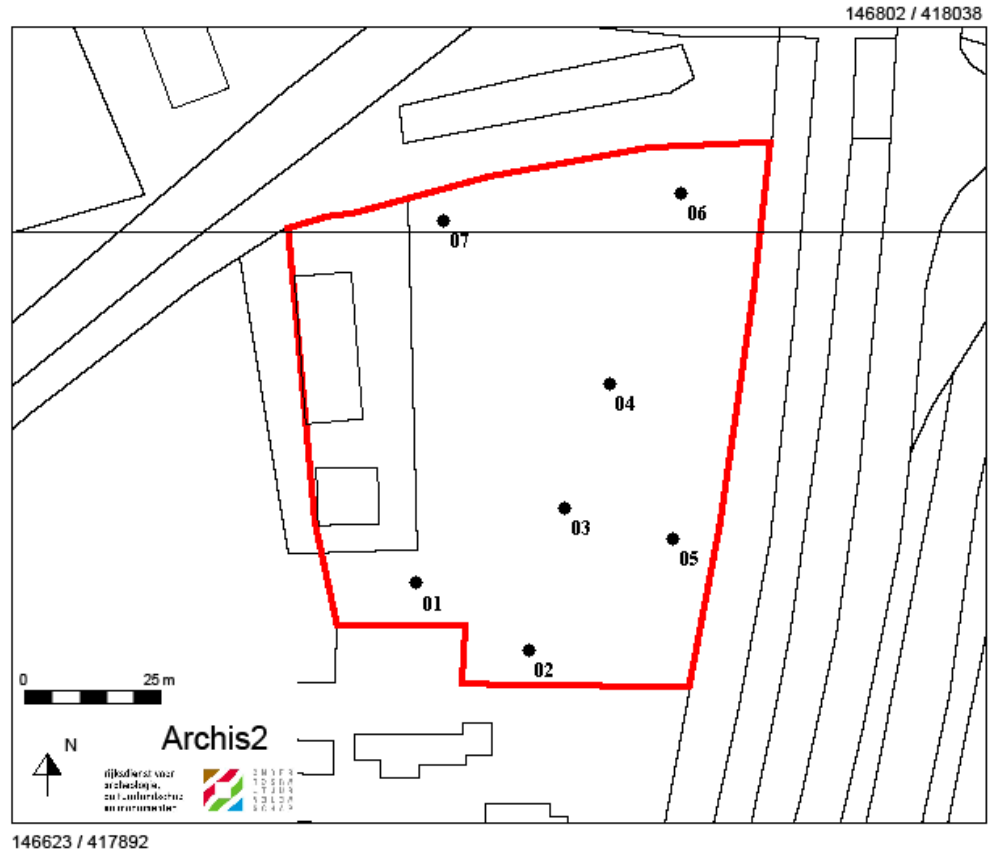
Boring: 104 (146715,417902)  
Opnamedatum: 15-12-2010



# BIJLAGE 4

## Boorgrid

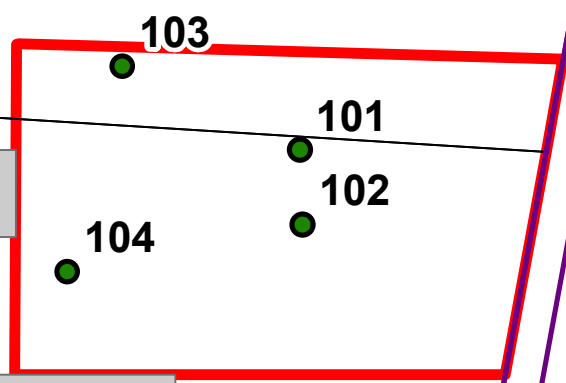
### Boorgrid



0 5 10 20 30 40 Meters



Oude Rijksweg



Julianaplein

23

**Legenda**

- Boring
- Uitbreiding plangebied



Infrastructuur, gebouwen, milieu  
Imagine the result

Opdrachtgever: Hoppe Bouw- en Ontwikkeling BV

Project: Uitbreiding IVO Julianaplein 23 Hedel, Maasdriel

Onderwerp: Boorgridkaart

Getekend : W.A. Ytsma	Goedgekeurd E.N. Akkerman
Datum : 05 / 01 / 2011	Datum : 05-01-2011
Tekeningnummer 01	Projectleider: E.J. Boele
Schaal 1 : 500	Vestiging : Assen
Bladformaat A4	Arcviewproject: hedel2.mxd
Projectnummer B01055.000076	LayoutnaamA4
	Versie : 1

## COLOFON

HEDEL, MAASDRIEL

# INVENTARISEREND VELDONDERZOEK ARCHEOLOGIE KONINGIN WILHELMINASTRAAT EN KONINGIN JULIANAPLEIN, HEDEL, MAASDRIEL

### OPDRACHTGEVER:

Hoppe Bouw- en Ontwikkeling BV

### STATUS:

Vrijgegeven

### AUTEUR:

W.A. Ytsma MA archeoloog

### GECONTROLEERD DOOR:

Drs. E.N. Akkerman archeoloog

### VRIJGEGEVEN DOOR:

Drs. E.N. Akkerman senior archeoloog

6-1-2010

B01055/BD0/009/000076/001

ISBN: 978-90-8958-054-2

ARCADIS NEDERLAND BV

Zendmastweg 19

Postbus 63

9400 AB Assen

Tel 0592 392 111

Fax 0592 353 112

www.arcadis.nl

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.